

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
THE MANAGEMENT OF THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
IN THE EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF PATHUM THANI EDUCATIONAL SERVICE

เต็ม ปรุภาณ
TERM PURATHANA
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี และเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประชากรได้แก่ ครู จำนวน 2,298 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน ใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาทุกด้าน 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the management of the student care and support system in the educational opportunity expansion schools under the office of Pathum Thani educational service and to compare the management of the student care and support system in the educational opportunity expansion schools under the office of Pathum Thani educational service classified as the educational areas, the work experiences, and the school sizes. The tool for data collection was the questionnaire. As the population, there were 2,298 teachers. The sample size was 331 obtained from the table of Krejcie and Morgan. The stratified sampling method was used. The statistical tools for data analysis were percentage, average, and standard deviation. The research results were found that: 1. The management of the student care and support system in the educational opportunity expansion schools under the office of Pathum Thani educational service was entirely at the high level. 2. The affecting factors to the management of the student care and support system in the educational opportunity expansion schools under the office of Pathum Thani educational service classified as the educational areas, the work experiences and the school sizes had the statistically significant difference at the .05 level in every aspect.

บทนำ

ระบบการช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาหรือโรงเรียน ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นคนไทยยุคใหม่ ที่มีความสมบูรณ์แบบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนมีจิตสาธารณะเพื่อสังคม นอกจากนี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียนยังช่วยป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาผู้เรียนติดเกมออนไลน์ ปัญหาเพศสัมพันธ์ในผู้เรียนที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จัดเป็นอุปสรรคสำคัญ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในปัจจุบันมีการจัดเริ่มต้นมาจากการแนะนำ โดยได้มีการนำมาใช้เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2496 หลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ครูทุกคนต้องเป็นครูแนะแนว และออกเยี่ยมบ้านนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในขณะที่เดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายเร่งระบบดูแลนักเรียนมัธยมทั่วประเทศ โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หลังพบว่า เด็กมัธยมศึกษาตอนต้นหลายคนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ขณะที่ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนออกกลางคัน เนื่องจากมีผลการเรียน และพฤติกรรมไม่ดี เช่น ติดยาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศ จึงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้เข้มแข็ง ที่ผ่านมาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนได้เท่าที่ควร และที่พบปัญหามากที่สุดคือ โรงเรียนขยายโอกาสซึ่งควรจะมีการศึกษากระบวนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการสถานศึกษาสถานศึกษาในกำกับดูแลของรัฐ สถานศึกษาเอกชน ประสานและส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคลและครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้จัดทำภารกิจตามอำนาจ

หน้าที่ดังกล่าวข้างต้น โดยมีโรงเรียนในกำกับดูแลของรัฐจำนวน 210 โรงเรียน โรงเรียนเอกชน 81 โรงเรียน นอกจากนั้นแล้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ เขต 2 มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ งานบุคลากร ตลอดจนงานกิจการนักเรียน ซึ่งรวมไปถึงงานบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 ทั้งหมด จึงถือว่าเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่น โดยเฉพาะงานกิจการนักเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถือเป็นภาระงานที่ยากและต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ เพราะมีผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 จึงได้ดำเนินการสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 สามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งให้นักเรียนได้เรียนจนจบหลักสูตร ลดภาระการออกกลางคัน ตลอดจนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต่อไป โดยกำหนดให้โรงเรียนต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการ ที่ชัดเจน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีนโยบายให้ทุกโรงเรียนดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบอย่างเห็นเป็นรูปธรรม และให้มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่โรงเรียนของผู้วิจัยสังกัดโดยตรง และเพื่อที่จะนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในพื้นที่ ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 และโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับผู้บริหาร ครู ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุง และวางแผนพัฒนากระบวนการ ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
2. นำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้เสนอต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปทุมธานี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาต่อไปในอนาคต

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
3. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 จำนวน 41 โรงเรียน มีครูผู้สอนจำนวน 2,298 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน โดยทำการศึกษาแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง แยกตามเขตพื้นที่การศึกษา โดยทำการเทียบสัดส่วนจาก จำนวนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้แบบสอบถามเพื่อการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ประสบการณ์ การทำงาน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ใน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับ ความคิดเห็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert โดยให้ ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาค่าน้ำหนักการบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่ง ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงระดับคะแนน 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบ แนวคิดในการวิจัย

3.2 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม ที่ดี และถูกต้องจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง

3.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดที่ กำหนด โดยขอคำแนะนำจากประธานควบคุมปริญญาโท

3.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณา ค่าดัชนี IOC (Item- Objective Congruence Index) และ เลือกข้อคำถามที่ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

3.5 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทำการ ทดลองใช้ (Try Out) กับครู จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำเครื่องมือไปตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามแบบของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

3.6 จัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย ในครั้งนี้

4.2 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้หาค่าคุณภาพเครื่องมือ

1) หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของ Cronbach

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1) ค่าความถี่ (Frequency)
- 2) ร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

1) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

2) การวิเคราะห์ค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างอิสระจากกัน (t-test for Independent Sample)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ได้ดังนี้

1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้านสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ บริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการประสาน กับครูประจำชั้น ผู้ปกครอง ครูประจำวิชา เพื่อทำความเข้าใจปัญหาของนักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก และมีรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ มีแบบสรุปผลการคัดกรอง และช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล/เป็นห้องเรียน ที่เป็นมาตรฐานชัดเจน

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าทุกข้อ อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ของแต่ละด้าน ดังนี้

ช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี มีการบริหาร งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 0-5 ปี และ 11 ปีขึ้นไป

อภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้มีการ กำหนดกลยุทธ์และมีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติระดับโรงเรียน สอดคล้องกับกลยุทธ์การจัดการศึกษาของจังหวัดปทุมธานี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2552) ที่กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาพัฒนาประสิทธิภาพการ บริหารจัดการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ปลูกฝัง คุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพร สระบัว (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติ งานด้านปัจจัยของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก และควรให้ความสำคัญในการให้ครูที่ปรึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตาม เขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 และเขต 2 มีการบริหาร งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการบริหารงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการจัดการศึกษาของในแต่ละเขตพื้นที่ อาจมีการบริหารงานที่แตกต่างกัน ตลอดจนอาจมีภาระงาน ในความดูแลของบุคคลากร และจำนวนครู นักเรียน ในพื้นที่

แตกต่างกัน รวมไปถึงการให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง นักเรียนของแต่ละพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ หมั่นสมบัติ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของครอบครัวในการ มีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ครอบครัวไม่ได้มาให้การสนับสนุนโรงเรียนเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านวิชาการ ซึ่งครอบครัวจะมาเยี่ยมโรงเรียนเพียง วันประชุมผู้ปกครองที่เหมือนเป็นหน้าที่ปีละครั้ง หรือจะติดต่อกับโรงเรียนเฉพาะเมื่อทางโรงเรียน มีหนังสือเชิญหรือโทรศัพท์ แจ้งปัญหาไปที่บ้านเท่านั้น ครอบครัวหรือผู้ปกครองไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน เนื่องจากการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนมาจากคณะครูทั้งสิ้น ไม่มีความต้องการ ที่มาจากครอบครัวหรือผู้ปกครองเลย นอกจากนั้นยังสอดคล้อง กับ มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547) พบว่า ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองในการให้ข้อมูล ไม่มีเวลาศึกษาข้อมูล เครื่องมือ หรือวิธีการรู้จักนักเรียนไม่ชัดเจน ขาดความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการ ใช้เครื่องมือหรือวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่ได้รับ ความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูล และไม่ได้รับความ ร่วมมือจากครูที่ปรึกษาเดิม และครูผู้สอนวิชาต่างๆ ในการให้ ข้อมูล ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูส่วนใหญ่มีงานสอนที่ต้องรับผิดชอบ มาก จำนวนนักเรียนมากเกินไป ทำให้การดูแลนักเรียน ไม่ทั่วถึง และการให้ข้อมูลของผู้ปกครอง นักเรียน และครู อาจเกิดจากการที่ยังไม่ไว้วางใจกัน ดังนั้นในการแก้ปัญหา ควรที่จะมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน และคณะ ครู ควรมีการจัดประชุมเพื่อให้ทราบปัญหาในการหาทางแก้ไข วางมาตรการตั้งกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหา โดยให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วม และควรมีเจ้าหน้าที่ประสานงานอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามตัวแปร ขนาดโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการ บริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา มีความแตกต่างกัน ในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนแต่ละขนาดมีการ บริหารงานที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และ แผนงานหรือสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับจารุรักษ์ สุขเสริม (2545) พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระบบการจัดบริการสำหรับนักเรียน เป็นรายบุคคล บริการสารสนเทศ และบริการติดตามผลเป็น

จำนวนมาก โรงเรียนขนาดเล็ก มีการจัดบริการให้คำปรึกษา และ บริการจัดวางตัวบุคคลเป็นจำนวนมากที่สุด ส่วนปัญหาที่ผู้บริหาร ประสบมากที่สุดในการจัดบริการการแนะแนว คือ ตัวผู้บริหาร ครูแนะแนว คณะครู และผู้ปกครองนักเรียน ขาดงบประมาณ ในการสนับสนุน ขาดเอกสาร คู่มือ ในการปฏิบัติงานแนะแนว และขาดอุปกรณ์ในการจัดบริการ และผู้ปกครองมีฐานะยากจน สอดคล้องกับประพัฒน์ ชัชวาลชัยพรหม (2543) ศึกษาเรื่อง การดำเนินการควบคุมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า การพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานส่งผลให้ คนซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญในการ พัฒนาชาติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว จึงนับเป็นมิติใหม่และเป็นเรื่องจำเป็นต้องปฏิบัติ อย่างจริงจังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานศึกษาซึ่งถือเป็นฐานของการ บริหารจัดการที่ต้องรับผิดชอบต่อการบริหารระบบคุณภาพ ต้องดำเนินการบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษา ตาม แนวทางของหน่วย เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนด

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ข้าราชการครูที่มี ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ต่างกัน มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ประสบการณ์ของครู ช่วยให้การปฏิบัติงานในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และครูที่มีประสบการณ์การทำงานมาก จะมีการช่วยเหลือนักเรียน และผ่านการอบรม เพื่อดูแลนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิด มานะคิด (2554) ที่ได้สรุปการเปรียบเทียบทัศนะของครูในการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียน ครูมีความคิดเห็นในการบริหารงานของ ผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน ยกเว้น วุฒิการศึกษา และ ขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน และ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ของจินตนา อัมพรภาค (2546) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครู และผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ครู และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียน ตามมาตรฐานโรงเรียนโดยภาพรวม และเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันไป ครูและผู้บริหารที่เคยได้รับการเพิ่มพูนและไม่เคย

ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ทางการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วมโดยภาพรวมแตกต่างกัน พิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ความคิดเห็นด้านกระบวนการเรียนการสอนกับด้าน การบริหารจัดการแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่ได้ค้น พบว่า การบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ยังมีความแตกต่างกันในทุกด้าน ทั้งนี้การที่จะส่งเสริมพัฒนา รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการส่งเสริมให้ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในโรงเรียนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโรงเรียน ตามสภาพการณ์จริง ของโรงเรียน และชุมชน ร่วมกันคิด วางแนวทางการแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติตามที่ได้ร่วมกัน วางแนวทางไว้ รวมทั้งมีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถปฏิบัติได้จริงตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จริง ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐที่ได้กำหนดนโยบาย ของหลักการในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมี การจัดการอบรมให้แก่ผู้บริหารของทุกโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหาร มีความรู้ในเรื่องการเรียนร่วมอย่างทั่วถึง มีกลยุทธ์ที่จะใช้ปรับ เจตคติของผู้บริหารให้เปิดใจที่จะรับเด็กในกลุ่มเสี่ยงเข้าเรียน ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรวม ในโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

2) ภาครัฐที่เป็นผู้กำหนดนโยบายควรมี การส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาศึกษาบริบทของโรงเรียนในแต่ละเขตถึง ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง ที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียน นั้นไม่สามารถบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และให้การช่วยเหลือถึงรากหญ้าของปัญหาอย่าง แท้จริง และกำหนดนโยบายเพื่อสามารถปฏิบัติให้เกิดเป็น รูปธรรมจริงได้

1.2 ในการที่จะก่อให้เกิดการบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจริง และยั่งยืน ควรมี การบรรจุหลักสูตรที่เกี่ยวกับลักษณะของการบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน หลักการคัดกรอง การส่งเสริมเทคนิคการสอน ไว้ในหลักสูตรครูทั่วไปด้วย เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจใน การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาความต้องการของครูและผู้ปกครองเด็กที่มีปัญหาหรืออยู่ในกลุ่มเสี่ยงในเรื่องของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). **เอกสารการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะเป็นครูชำนาญการพิเศษ**. ครั้งที่ 2. “ความหมายของวัยรุ่น”. [ระบบออนไลน์] : แหล่งที่มา, <http://advisor.anamai.moph.go.th>, (18, 08, 50).

จากรักษ์ สุขเสริม. (2534). **การศึกษาการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ปีการศึกษา 2533**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จินตนา อัมพรภาค. (2546). **การสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

พนม ลิมอารีย์. (2548). **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.

มัลลิกา ศรีวิสุทธิ. (2547). **การศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมคิด มานะคิด. (2545). “การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี”. **วารสารบัณฑิตศึกษา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

สมพร สระบัว. (2546). **การประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท**. วิทยานิพนธ์มหาวิทยลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 1. (2552). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2555**. ปทุมธานี : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 1.

_____. (2555). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2555**. ปทุมธานี : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 1.

อำนวยการ หมิ่นสมบัติ. (2544). **บทบาทของครอบครัวในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30 (3), pp. 607-610.